

A HTMT HÍREI**Megjelent a Magyar Tudomány aktuális száma**

A lapszám kiemelt tematikája a műemlékvédelem és az épített örökség kutatása. [...] Monok István írása az MTA Könyvtár és Információs Központ két bicentenáriumi évének eseményeit és eredményeit tekinti át. [...] A tanulmányok között helyet kap Kucsera Bence, Varga-Péterfi Petra és Péti Márton kutatása is, amely a Kárpát-medencei magyarság életminőségét vizsgáló átfogó felmérés utókövetésének eredményeit mutatja be... Forrás: Akjournals.com: [teljes cikk >](#)

A kvantumvilág határán – Szabó Pál előadása az alacsony hőmérsékletű fizikáról

A Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács és a Kassai Magyar Szakkollégium szervezésében valósult meg Szabó Pál fizikus, a SzMAT alelnökének tudománynépszerűsítő előadása a Gombaszögi Nyári Tábor SzakSzög helyszínén. A világ az abszolút 0 közelében című előadás közérthető formában vezette be a hallgatóságot az alacsony hőmérsékletű fizika legfontosabb jelenségeibe, bemutatta azokat a kvantummechanikai folyamatokat, amelyek extrém körülmények között alapvetően eltérnek a hétköznapi tapasztalatoktól. [...] Szabó Pál ismertette az alacsony hőmérsékletű fizika három legismertebb jelenségét. Bemutatta a szupravezetés alapjait, amelynek során egyes anyagok kritikus hőmérséklet alatt teljesen elveszítik elektromos ellenállásukat, lehetővé téve veszteségmentes áramvezetést... Forrás SzMAT.sk: [teljes cikk >](#)

Felhívás: Erdélyi Természettudományi Konferencia

A Természettudományi Szakosztály örömmel tájékoztatja Önöket, hogy 2026-ban is megszervezésre kerül az Erdélyi Természettudományi Konferencia a jubileumi „Magyar Tudomány Napja Erdélyben” rendezvénysorozat keretében... Forrás EME.ro: [teljes cikk >](#)

Podcast: A szatmári svábok 300 évéből

Három helyszínen mutatják be a héten A szatmári svábok története a betelepítéstől napjainkig című tanulmánykötetet. A könyv tavaly megtartott konferencia előadásai alapján készült. Elsőként Szatmárnémetiben, a Megmaradás Házában ismerheti meg a közönség augusztus 4-én, kedden délután 6 órától. [...] A Kolozsvári Rádió vendége volt két ismerője a kötetnek. Az egyik szerkesztője, Marchut Réka történész, a Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézetének munkatársa, egyebek mellett a szatmári svábok és a katolikus egyház viszonyát kutatja. Ilyés Csaba irodaigazgató, korábban nagykarolyi főesperes, a Szatmári Egyházmegye 200. Jubileumi Évének egyházmegyei koordinátora volt a szervezője annak a konferenciának, amely előadásaiból a kötet megszületett... Forrás: Kolozsvariradio.ro: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

UKRAJNA/KÁRPÁTALJA**A Rákóczi Egyetem vezetői részt vettek a határon túli magyar felsőoktatási intézmények találkozáján**

Július 28-án Budapesten a XXIX. ELTE Kárpát-medencei Magyar Nyári Egyetem keretében tartotta ülését a Magyar Rektori Konferencia Határon Túli Felsőoktatási Intézmények Bizottsága, melyen részt vett Orosz Ildikó, a Rákóczi Egyetem elnöke és Csernicskó István rektor is... Forrás: Karpatinfo.net: [teljes cikk >](#)

Magyar tannyelvű líceum nélkül marad a Csapi kistérség?

Csapon második hónapja a magyar tannyelvű líceum megmaradása foglalkoztatja a szülőket, pedagógusokat. 2026. május 7-én a 8. összehívású Csap Városi Tanács 66. ülészakán megszavazták, s ennek értelmében a Csapi Széchenyi István Líceum már nem fogadja a tanulók kérvényeit a 10. osztályba. [...] Az ügy kapcsán július 21-én második ízben gyűltek össze a szülők. Béres Attila, a szülői tanács elnöke ismertette az összejövetel apropóját és elmondta: a legutóbbi szülői tanács összejövetelére, ami július 9-én volt, a város vezetősége, a polgármester és az oktatási osztály vezetője, a városi képviselők is eljöttek. Elhangzott, hogy a polgármester legutóbb hivatkozott demográfiai adatokra, pénzügyi helyzetre hivatkozott. [...] Csapi Széchenyi István Líceum megszűnik líceumként funkcionálni, át lenne minősítve gimnáziummá, a végzősök az érettségi bizonyítványt már az ukrán tan-nyelvű Csapi Líceumtól kapnák... Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#)

Nyilvános előadás az ungvári várban

A Lehoczky Tivadar Kárpátaljai Megyei Honismereti Múzeumban július 21-én nyilvános előadást tartottak Adalékok Mészáros Károly életéhez címmel, amelyet a kiemelkedő kutató, történész, író és közéleti személyiség, Ungvár első fundamentális történeti

művének szerzője születésének 205. évfordulója alkalmából tartottak. A múzeum tudományos könyvtára gyarapodott: Mészáros Károly ükunokája ajándékba adta a kiemelkedő munkáinak egyik kiadását, amely értékes forrássá válik a jövőbeli tudományos kutatások számára. [...] Elsőként Ruszin Valéria, a múzeum történeti és helytörténeti osztályának vezetője szólt a közönséghez. [...] Az előadás második részét a tudományos-oktatási munka részlegének vezetője, Mihajlo Lesziv tartotta... Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#)

Publicisztika: Valóban veszélyben vannak a vízkészleteink?

Galajda József, a Vodokanal–Kárpátvíz Kft. korábbi ügyvezető igazgatója, az Ukrvodokanalekológia Egyesület kárpátaljai területi képviselője és a szervezet tanácsának tagja, úgy látja: a térség vízgazdálkodásának helyzete már most is aggasztó, hosszabb távon pedig még súlyosabb problémákra kell felkészülni. Kárpátalja-szerre az artézi kutak vízszintje is visszaesett, helyenként két-négy méterrel. A síkvidéki és Tisza menti településeken az artézi kutak egyelőre nagyobb biztonságot jelentenek, ugyanakkor az innen kitermelt víznek gyakran magas a vas- és mangántartalma. [...] Kovács Attila, az MTA külső köztestületének tagja szerint a külső környezetben egyértelműen észrevehető, hogy a klímaváltozás már nem a jövő, hanem a jelen valósága. A lokális aszályok miatt a növényzet stresszben él, a sekélyebb állóvizek mikroélethelyei pedig a szemünk előtt tűnnek el... Forrás: Kiszó.net: [teljes cikk >](#)

XVI. Jankovics Mária Alkotótábor jubiláló művészekkel

A tehetséggondozás, a képzőművészet és a közös élmények jegyében zajlott a július 27. és augusztus 1. között Beregszászban, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetemen megrendezett XVI. Jankovics Mária Alkotótábor. [...] A megnyitón a tábor szakmai vezetője és a RIT elnöke, Kulin Ágnes ismertette a résztvevők előtt álló hét programját. Elmondta, hogy a délelőtti foglalkozások mindennap egy-egy olyan művészhez vagy művészeti ághoz kapcsolódnak, amelyiknek idén jelentős jubileuma van... Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#)

A beregszászi színház már készül a 2026-2027-es évadra

Tartalmasan telik a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház életében az idei nyár. A részletekről, hogy hol jártak eddig és mi várható még, arról Sin Edina igazgatót kérdeztük. [...] A Berettyán Nándor által rendezett és Lukács György által írt darab középpontjában a boldog vértanú, Romzsa Tódor egykori munkácsi görögkatolikus püspök élete áll. Az előadást kifejezetten a mi kérésünkre írta meg az író, mert szerettünk volna a saját történetünkről, a kárpátaljai létezésről beszélni, egy kicsit megerősíteni a háború ötödik évét taposó magyar lakosságot. [...] Nemrégiben jelentették be, hogy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetemen szeptembertől színészképzés indul... Forrás: Kiszó.net: [teljes cikk >](#)

SZLOVÁKIA/FELVIDÉK

Politikum: Szabályoznák a helyi lapok működését

A Transparency International Szlovákia szerint a legnagyobb szlovákiai önkormányzatok jelentős részében hiányoznak azok a szerkesztőségi garanciák, amelyek biztosíthatnák a kiadványok pártatlan és kiegyensúlyozott működését. [...] A TIS szerint a kérdés különösen jelentős a megyei és önkormányzati választást megelőző időszakban. Az önkormányzati újságok ugyanis közpénzből működnek, miközben a kiadó szerepét jellemzően maga az önkormányzat tölti be. A javasolt modell szerint a városi újság végső tartalmáról a szerkesztőség döntene, amelynek tagjai számára nem lehetne kötelező utasításokat adni a megjelenő tartalommal kapcsolatban... Forrás: Ujszo.com: [teljes cikk >](#)

Az Ipoly menti értékek kerültek a középpontba a XXIII. Ipoly-napon

A Gombaszögi Nyári Tábor Szakszög sátrában az oktatás jövője és a tanári hivatás került a középpontba. A helytörténeti konferenciának a Pongrácz Lajos Magyar Közösségi Ház adott otthont. [...] Elsőként Kiss László, az MTA külső köztestületének tagja ismertette a kétszáz évvel ezelőtt elhunyt Koháry Ferenc, Hont vármegye örökös főispánjának életét. [...] A konferencia záróelőadása szintén egy könyvbemutató volt. Magyar Zoltán a Népmondák az Alsó-Ipoly mentén című kötetét ismertették... Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

Podcast: A klímaváltozás egyre gyorsabban pusztítja a szlovákiai jégbarlangok jégtakaróját

Szlovákiában már csak a Dobsinai-jégbarlang rendelkezik hivatalosan jégbarlangi státusszal, miután a Deményfalvi-jégbarlang 2022-ben végleg elvesztette utolsó padlójégmaradványát is. [...] A Dobsinai-jégbarlangban tavaly mintegy hatszáz köbméter jég tűnt el a jelenlegi száztizenegyezer köbméteres készletből. A 3D szkenneléses mérések egyes pontokon évi húsz centiméteres jégvastagság-csökkenést mutatnak. A klímaváltozás szlovákiai barlangokra gyakorolt hatásáról Bábel Ivett, a Pátria Rádió riportere Gaál Lajos rimaszombati barlangkutatóval beszélgetett... Forrás: Patria24.sk: [teljes cikk >](#)

AUSZTRIA

A BMKE vezetősége újra megkapta a bizalmat

Az Óriszigeti Evangélikus Gyülekezeti Teremben tartották meg július 24-én pénteken este a Burgenlandi Magyar Kultúregyesület (BMKE) tisztújító közgyűlését a vezetőség hároméves periódusának lejártával. [...] A közgyűlés újra a korábbi elnököt, Frauer Ludwigot választotta a BMKE élére... Forrás: Volksgruppen.at: [teljes cikk >](#)

Új óvodapedagógus-képzés indul Burgenlandban

Burgenlandi Magán Pedagógiai Főiskola 2026 októberétől új alapképzést indít elemi pedagógia szakon. A képzés a népcsoporti nyelvekhez kapcsolódó ismeretek elsajátítására is lehetőséget kínál... Forrás: Volksgruppen.at: [teljes cikk >](#)

Beszélgetés: Paul Lendvai, publicista

Paul Lendvainál vendégeskedünk burgenlandi nyaralójában. Paul Lendvai Budapesten született, 1957 óta él Ausztriában. Hosszú éveken át volt a Financial Times tudósítója. [...] Mi kell ahhoz, hogy egy demokrácia képes legyen ellenállni? Az intelligencia és a civil kurázió ötvöze. [...] A mesterséges intelligencia korában, amikor a tényeket egyre gyakrabban manipulálják vagy meghamisítják, milyen felelősségünk marad értelmiségiként és újságíróként? Mindenekelőtt arról van szó, hogy mindenki azt írja le, amit gondol, amit lát és amit megtapasztal, mégpedig a hatalmon lévők befolyásától mentesen... Forrás: Becsinaplo.at: [teljes cikk >](#)

A Collegium Pazmaneum könyvtára

A magyar könyvtárakat bemutató sorozatunk ezúttal Bécs kilencedik kerületében, a Collegium Pazmaneum-ban folytatódik. Az intézményben található könyvtár eltér a megszokottól, egészen a 15. századból származó emlékeket rejteget. [...] A könyvtár ugyan régóta inaktív, de aki az előző évezred teológiai írásaiban szeretne elmerülni előzetes bejelentkezéssel teheti ezt meg. „Manapság a kutatók azok, akik ezekkel a könyvekkel érdemben foglalkoznak. Aki a középkori teológiatudomány kutatásával foglalkozik, annak lehetnek igazán érdekesek ezek a kötetek.” – meséli Varga János a Pázmáneum rektora... Forrás: Volksgruppen.at: [teljes cikk >](#)

DIASZPÓRA

Csutak Zsolt kutatása Cleveland első magyar közösségéről

Cleveland egyik legrégebbi magyar közösségének története elevenedik meg annak a kutatásnak köszönhetően, amelyet Csutak Zsolt, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem kutatója végzett az elmúlt hónapban az Irishtown Bend városnegyedben. A feltárt anyakönyvek, népszámlálási adatok és korabeli dokumentumok nemcsak a magyar bevándorlók mindennapjait hozzák közelebb, hanem alapjául szolgálnak egy készülő emlékparknak is. [...] A kutatás egyik legnagyobb kihívását az jelenti, hogy a több mint száz évvel ezelőtti források gyakran hiányosak vagy pontatlanok. Az amerikai népszámlálások készítői sok esetben angolosították a magyar neveket. [...] Csutak Zsolt erdélyi magyarként saját tapasztalatait is megosztotta a kisebbségi lét kihívásairól, és párhuzamot vont az erdélyi szóróványmagyarság és az amerikai diaszpóra között. Úgy látja, ma már nem külső kényszer, hanem az önkéntes asszimiláció jelenti a legnagyobb veszélyt... Forrás: Bocskairadio.org: [teljes cikk >](#)

A montenegrói Magyar család története

A montenegrói Kotori-öböl partján élő Magyar család története ritka példája annak, miként maradhat fenn egy nemzeti identitás és az anyanyelv több mint egy évszázadon keresztül olyan környezetben, ahol nincs magyar közösség. [...] A történet Magyar Antallal (1857–1909) kezdődött, aki jogi doktor, építész és huszártiszt volt. Budapesten értékesítette teljes vagyonát, majd Zelenikában egy mintegy 70 hektáros tengerparti birtokot vásárolt, ahol villát épített. [...] Magyar Zoltán 98 évesen is publikál. Kutatásainak középpontjában nagyapja, Magyar Antal életműve áll... Forrás: Korkep.sk: [teljes cikk >](#)

SZERBIA/VAJDASÁG

Márton Áron Emlékérem az Al-Duna Műhelynek

Márton Áron Emlékéremben részesült a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon működő Al-Duna Műhely. [...] Az Al-Duna műhely vezető mentora, alumnusunk Fehér Viktor tanár úr, az MTA külső köztestületének tagja, szakkollégista tagjai Kolovity Edina, Kovács Orsolya, Kovács Tímea, Sinkovics Eleonóra, a munkát Nyúl Sámuel technikai munkatárs segíti. Az emlékérem közös tevékenységük elismerése – áll a méltatásban... Forrás: Magyarszo.rs: [teljes cikk >](#)

Miért keresnek egyre többen más utat az állami iskola helyett?

Évről évre bővül azoknak az intézményeknek a köre, amelyek a hagyományos állami oktatástól eltérő pedagógiai utat kínálnak Erdélyben. Egyre több szülő úgy érzi, hogy a hagyományos iskolarendszer nem tudja megadni gyermekének azt, amire szüksége lenne. [...] A romániai oktatás állapotáról egyébként sokat elárulnak a legutóbbi PISA-felmérés eredményei: a 15 éves romániai diákok matematikából 428, szövegértésből 428, természettudományokból 435 pontot értek el, mindhárom területen az OECD-átlag alatt. [...] Az oktatási minisztérium összesen hat alternatív oktatási modellt ismer el – a Waldorfot, a Montessorit, a Step by Stepet, a Freinet-, a Jena Plan- és a gyógypedagógiai alternatívát. [...] A Romania Education Alliance adatai szerint ma a romániai iskolások mintegy 5,5–6 százaléka tanul magánintézményben... Forrás: Kronika.ro: [teljes cikk >](#)

Podcast: Nem meglepetés a vízhiány

A Duna vízszintje Romániában történelmi mélypontra süllyedt a súlyos aszály miatt, a vízhozam Báziasznál akár másodpercenkénti 1400 köbméterre is csökkenhet, ami energiaellátási és hajózási korlátozásokat okoz. Emiatt országos készenléti állapotot hirdettek. [...] A Marosvásárhelyi Rádió arról kérdezte Hajdu Zoltánt, a Fókusz Öko Központ vezérigazgatóját, hogy ez hogyan és milyen mértékben érződik az erdélyi megyékben, illetve, hogy milyen felelős lépésekre van szükség ahhoz, hogy ez a jelenség egyre ritkábban fordulhasson elő... Forrás: Marosvasarhelyradio.ro: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Tanulmány: A székelyek pártfogója és szószólója

Ki volt Dobránszky Péter, hogyan került kapcsolatba a székelyekkel? Miért lett a gyergyói körzet országgyűlési képviselője? Miként zajlott le egy korteshadjárat Székelyföldön az 1880-as években? Mindenekre választ kapunk Garda Dezső történész, szociográfus, az MTA külső köztestületi tagjának Blaha Lujza és a gyergyói képviselő című tanulmányából. [...] A Szabadelvű Párt az 1884–1887-es ciklusban is dr. Dobránszky Pétert jelölte Gyergyó és környéke országgyűlési képviselőjének, a Függetlenségi Párt viszont báró Splényi Ödön, budapesti rendőrtanácsost, Blaha Lujza harmadik férjét. A két tábor között hangos, helyenként összetűzésektől sem mentes választási küzdelem következett. [...] A korabeli sajtótudósításokból kiderül, hogy elsősorban a függetlenségpárti kortesek erőszakos magatartása miatt több helyszínen tettelegességgig fajult a feszültség a két tábor között. Gyergyóremetén és Gyergyóalfaluban a csendőrök kénytelenek voltak a tömeg közé lőni... Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#)

Ismertető: Siklódy Ferenc arcképcsarnokáról

Hatszáz oldalas pompás album háromszázötven mives rézkarcot, egy több mint negyed évszázadot átölelő kitartó kutató- és alkotómunka mesterien kivitelezett együttesét tárja elénk. A kiadványt Dávid Gyula, Képiró Ágnes, Szebenyi Nándor szerkesztette, Polis–Csíkszereda Kiadóhivatal gondozta... Forrás: E-nepujsag.ro: [teljes cikk >](#)

Beszélgetés: Boros Kinga, teatrológus

Boros Kinga, az MTA külső köztestületének tagja Sepsiszentgyörgyön nőtt fel, Kolozsváron diplomázott, szakmai pályája Marosvásárhelyhez kötődik: két évtizede oktat a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen. Idén első magyar teatrológusként vehette át az UNITER-díjat. Színházról, szakmai kihívásokról, elismerésekről és felismerésekről beszélgettünk vele. [...] Ma mi jelent kihívást számodra a tudományos pályán? [...] Megfelelni az akadémiai bürokráciának, könyvet kiadni. De ez még nem lesz tudomány, sokszor érzem, hogy formáságoknak tanulunk megfelelni, mert a rendszer efelé tol... Forrás: Noileg.ro: [teljes cikk >](#)

Az invazív ezüstkárász tartja algásan a Szent Anna-tavat

Az invazív ezüstkárászok teljes eltávolítása lehet az egyetlen hatékony módja a Szent Anna-tó vízminőségének javítására, állítja két, a tavat közel tizenöt éve vizsgáló kutató. [...] Máthé István környezeti mikrobiológus, az MTA külső köztestületi tagja és Vörös Lajos limnológus összegzése szerint az évtizedeken át stabil ökológiai rendszer néhány év alatt látványosan átalakult. A romlás egyik oka a tömegturizmus volt. A fürdőzés, a piknikezés, a naptejek és a nem megfelelő illemhelyhasználat miatt foszfor, nitrogén és más szerves anyagok jutottak a tóba. A kutatók szerint ezért nem elég a külső szennyezést csökkenteni, az ezüstkárász-állomány teljes eltávolítására lenne szükség... Forrás: Transtelex.ro: [teljes cikk >](#)

Megszűnik a Nyugati Jelen, jelentette be a tulajdonos

A Januártól megszűnik az Aradról szerkesztett, Temes, Krassó-Szörény, Hunyad és Fehér megyében is terjesztett Nyugati Jelen hetilap. [...] A Nyugati Jelen 2025 januárjától alakult át napilapból hetilappá, akkor az olvasási szokások változásával, a nyomtatott sajtó térvesztésével és a növekvő nyomdaköltségekkel magyarázták a váltást. [...] A Nyugati Jelen Arad megye egyetlen magyar nyelvű lapja, megszűnésével az aradi magyar sajtó 1840-ig, az Aradi Hirdető megjelenéséig visszavezethető korszaka ér véget... Forrás: Transtelex.ro: [teljes cikk >](#)